

A 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás felülvizsgálatára irányuló javaslatot kísérő indokolás¹

A Bizottság konzultáció céljából közzéteszi a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás („**az iránymutatás**”) felülvizsgálatára irányuló javaslatot. Felkéri az állampolgárokat és az érdekelt feleket, hogy nyilvánítsanak véleményt a javaslatról, valamint arról, hogy a felülvizsgált iránymutatás miként járulna hozzá az EU zöld megállapodásának karbonsemlegességre, energia- és erőforrás-hatékonyságra, körforgásos jellegre, a szennyezés csökkentésére és a biológiai sokféleségre vonatkozó célkitűzései költséghatékony módon történő megvalósításához, egyidejűleg korlátozva a verseny esetleges torzulásait. A nyilvános konzultáció nyolc hétig fog tartani. Emellett a bevezető hatásvizsgálatban már bejelentetteknek megfelelően találkozóra kerül majd sor a tagállamokkal a konzultációra javasolt iránymutatás-tervezettel kapcsolatos visszajelzések összegyűjtése céljából. A nyilvános konzultáció során összegyűjtött információk beépülnek majd a felülvizsgálat alapjául szolgáló hatásvizsgálatba.

2020 novemberében a Bizottság közzétett egy bevezető hatásvizsgálatot, hogy tájékoztassa a polgárokat és az érdekelt feleket az iránymutatás felülvizsgálatára irányuló kezdeményezésről, és nyilvános konzultációt indított egy kérdőív alapján, hogy visszajelzéseket gyűjtsön az érdekelt felektől a felülvizsgálat elősegítése érdekében. Ugyanakkor a Versenypolitikai Főigazgatóság egész Európára kiterjedő felhívást tett közzé az arról folyó vitában való részvételre, hogy az EU versenypolitikája miként támogathatná legjobban a zöld megállapodást. Ezt egy konferencia követte, amelyet Margrethe Vestager ügyvezető alelnök rendezett 2021. február 4-én, és amely összefogta a fontos téma különböző nézőpontjait, és amelyek szintén a felülvizsgálat körébe tartoztak.

Ezen indokolás célja a felülvizsgálatára irányuló javaslat célkitűzésének és hatályának pontosítása. Ez az indokolás az éghajlatváltozási, környezetvédelem és energetikai állami támogatásokra vonatkozó javasolt 2022. évi iránymutatásról („a **2022. évi iránymutatás**”) szóló nyilvános konzultációt kíséri.

1. Háttér

A Bizottság az európai zöld megállapodást kiemelt prioritássá tette azzal a céllal, hogy az EU egy modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkező, igazságos és virágzó társadalommá váljon. A Bizottság éghajlati ambíciói 2019-ben megerősítést nyertek a zöld megállapodásról szóló európai közleménnyel², 2050-re kitűzve az üvegházhatást okozó gázok nulla nettó kibocsátásának célkitűzését. Annak érdekében, hogy az Unió ráállhasson a klímasemlegesség 2050-ig történő elérése felé vezető felelősségteljes pályára, a Bizottság javasolja az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig legalább 55 %-kal történő csökkentését is.³ Ezeket az ambiciózus célokat rögzítették a klímarendelet javasolt szövegében.

A karbonsemlegesség, az energia- és erőforrás-hatékonyság, valamint a körforgásos jelleg, a szennyezés csökkentése, a biológiai sokféleség és a zöld átálláshoz kapcsolódó célkitűzések megvalósítása jelentős erőfeszítéseket és célzott támogatást igényel. A zöld megállapodás által

¹ HL C 200., 2014.6.28, 1. o.

² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai zöld megállapodás, 2019. december 11., COM(2019) 640 final.

³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása Beruházás a klímasemleges jövőbe az európai polgárok érdekében, 2020. szeptember 17., COM(2020) 562 final.

kitűzött célok eléréséhez jelentős beruházásokra lesz szükség, többek között a megújuló energiákba irányuló további beruházásokra. A Bizottság becslése szerint a 2030-ra kitűzött jelenlegi éghajlat- és energiapolitikai célok megvalósításához évi 350 milliárd EUR pótlólagos beruházásra lesz szükség. E beruházási kihívás nagysága mind a magánszektor, mind az állami források költséghatékony mobilizálását igényli. Ez érinteni fogja az összes ágazatot és így a gazdaság egészét.

Az állami támogatási szabályok fontos szerepet töltenek be az európai zöld megállapodás és a méltányos átalakítási mechanizmus célkitűzéseinek teljesítésében. Az európai zöld megállapodásról szóló közlemény kifejezetten kimondja, hogy az állami támogatási szabályokat felül kell vizsgálni, hogy tükrözzék ezeket a szakpolitikai célkitűzéseket, támogassák a klímasemlegességre való költséghatékony átállást, és elősegítsék a fosszilis tüzelőanyagok támogatásainak fokozatos megszüntetését, különösen a legszenyezőbbeket, egyidejűleg egyenlő versenyfeltételeket biztosítva a belső piacon.

A jelenlegi, 2014-től hatályos iránymutatás 2021. december 31-én lejár. A cél tehát az, hogy az új iránymutatás 2022 elején hatályba lépjen.

A Bizottság 2019-ben elvégezte az állami támogatások korszerűsítési csomagjának célravezetőségi vizsgálatát, amelyet 2020. október 30-án tettek közzé⁴.

Az eredmények azt mutatták, hogy az iránymutatás és az általános csoportmentességi rendelet környezetvédelemre és energetikára vonatkozó szabályai általában támogatták az éghajlat-politikai célokat, de bizonyos szempontokat egyszerűsíteni és korszerűsíteni kell oly módon, hogy a kereskedelem és a verseny torzulása a lehető legkisebbre csökkenjen. Ezenkívül az európai zöld megállapodás megköveteli az iránymutatás átfogóbb és mélyrehatóbb felülvizsgálatát, hogy az teljes mértékben megfeleljen a zöld megállapodás kihívásának.

Az iránymutatás felülvizsgálatának alapját az értékelés, valamint a bizonyítékok és adatok különböző forrásai képezik, ideértve az ügykezelési gyakorlatot, egy külső tanulmányt és az érdekelt felek hozzászólásait. A Bizottság a 2020-ban lefolytatott nyílt, nyilvános konzultáció útján gyűjtött véleményeket. Ez kiegészül a jelen nyilvános konzultáció során beérkezett visszajelzésekkel.

Ezzel párhuzamosan folyik az általános csoportmentességi rendelet vonatkozó rendelkezéseinek részleges felülvizsgálata, kiegészítve az ezen iránymutatásban foglaltakat. A felülvizsgált rendelkezésekre irányuló javaslat nyilvános konzultációjára várhatóan 2021 nyarán kerül sor.

2. A felülvizsgálat indoka

A felülvizsgálat két fő építőeleme az alábbi:

- az iránymutatás hatályának kibővítése új területekre (pl. tiszta mobilitás, biológiai sokféleség) és minden olyan technológiára, amely a zöld megállapodás megvalósulásához hozzájárulhat, magasabb támogatási összegek (a finanszírozási hiány 100 %-a) és új támogatási eszközök (pl. a karboncsökkentési célú szerződések) lehetővé tételével;
- az összeegyeztethetőségi szabályok rugalmasabbá tétele a horizontális intézkedések egyszerűsített értékelésével és általában a jóváhagyott programokon belüli nagy zöld projektekre vonatkozó egyedi bejelentések megszüntetésével.

Az iránymutatás e tágabb alkalmazási körét biztosítékokkal kell kiegészíteni annak biztosítása érdekében, hogy a támogatást ténylegesen oda irányítsák, ahol az a környezetvédelem javításához

⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance>

szükséges, az a környezetvédelmi célok eléréséhez szükségesekre korlátozódnak, és azok következtében ne torzuljon a verseny vagy a belső piac integritása. Ennek a felülvizsgálatnak célja a vonatkozó uniós jogszabályokkal és a környezetvédelmi és energetikai terület szakpolitikáival való összehangolás és az azokhoz igazodás is.

Ami a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának fokozatos megszüntetését illeti, javasolt iránymutatás általános szabályként kifejti, hogy a leginkább szennyező fosszilis tüzelőanyagok támogatásával járó intézkedések valószínűleg nem keltenek pozitív környezeti hatásokat, és gyakran jelentős negatív hatásai vannak, mert növelhetik a piacon a negatív környezeti externáliákat. Ugyanez vonatkozik az új földgázberuházásokkal járó intézkedésekre, kivéve, ha bebizonyosodik, hogy a beruházások összeegyeztethetők az EU 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célkitűzésével és a 2050-es klímasemlegességi célkitűzéssel. Ezért a javasolt iránymutatásban jeleztük, hogy az ilyen intézkedések esetében nem valószínű, hogy a kiegyensúlyozási teszt pozitív következtetéssel zárul (és ezért nem valószínű, hogy állami támogatás lehetséges lenne).

Ami az általános csoportmentességi rendelet vonatkozó rendelkezéseinek felülvizsgálatát illeti, a cél a zöld beruházások további elősegítése azok olyan kiemelt területekre való kiterjesztésével, mint a tiszta mobilitási infrastruktúra és a biológiai sokféleség, valamint azok működőképesebbé tétele az épületek energiahatékonyságára és az erőforrás-hatékonyságra vonatkozó rendelkezések felülvizsgálata révén. Ezenkívül rugalmasabbak lesznek a szabályok az elszámolható költségek és a támogatási intenzitás meghatározása vonatkozásában.

A következő szakaszok áttekintést nyújtanak azokról a főbb változásokról, amelyeket a Bizottság a felülvizsgálati folyamat jelenlegi fázisában mérlegel. A konzultációra javasolt iránymutatás-tervezet szövege nem végleges, és a mostani nyilvános konzultáció során kapott visszajelzések és bizonyítékok alapján újraértékelésre kerül.

3. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentéséhez és az elnyeléshez nyújtott támogatás, többek között a megújuló energia támogatása révén

Az uniós éghajlat-politikai célok elérésének lehető legnagyobb mértékű elősegítése érdekében a javasolt iránymutatás hatályát kiterjesztik minden olyan technológiára, amely csökkenti az üvegházhatású gázokat és javítja az energiahatékonyságot. Az iránymutatás e szakasza szándékosan kerüli konkrét technológiák említését, mivel az a cél, hogy minden olyan technológiára és megközelítésre kiterjedjen, amely hozzájárulhat az említett célokhoz, továbbá annak biztosítása, hogy az iránymutatás a lehető leginkább időálló legyen. A megújuló energia támogatása azonban teljes mértékben e szakasz hatálya alá tartozna, és e szabályokon belül továbbra is lehetőség nyílna konkrét megújulóenergia-támogatási rendszerekre annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok rendelkezzenek a megújuló energiára vonatkozó uniós célkitűzések elérésének támogatásához szükséges eszközökkel.

Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése és/vagy az energiahatékonyság javítása érdekében lehetséges lesz a környezetbarátabb beruházások és tevékenységek teljes nettó többletköltségeinek támogatása, és a támogatás különféle formákban – ideértve a karboncsökkentési célú szerződéseket is – lesz lehetséges, a piaci árképzés indokolatlan torzulásának megakadályozását szolgáló szabályok betartása mellett.

Az átláthatóság növelése, valamint a további rugalmasság megfelelő kalibrálásának biztosítása és az érdekeltek támogatási intézkedések tervezésében való részvételének ösztönzése érdekében a 2022. évi iránymutatás előírja, hogy a tervezett rendszer fő jellemzőiről bizonyos körülmények esetén nyilvános konzultációt tartsanak.

A támogatás szükségességének biztosítása és a dekarbonizáció szempontjából kevésbé költséghatékony beruházások támogatásától való visszatartás érdekében a tagállamoknak egyértelműen meg kell határozniuk az összes támogatott projekt típus klímavédelmi költségét az üvegházhatásúgáz-csökkentés egységenkénti támogatási összege vonatkozásában (a csökkentésnek megfelelő EUR/tCO₂ egyenérték). Nem követelmény azonban a támogatandó projektek kiválasztásának alapjaként azonban e paraméter használata.

A támogatás odaítélésére és a támogatás szintjének meghatározására az alapértelmezett mechanizmus a versenyeztetési ajánlattétel, a túlkompensáció és a piaci torzulások csökkentése érdekében. Kizáró indok hiányában az ajánlattételnek a lehető legnagyobb mértékben nyitva kell állnia a tagállamban az elérni kívánt üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentési célkitűzés megvalósítására képes, egymással versenyző technológiák előtt.

A Bizottság észrevételeket vár különösen azzal kapcsolatban is, hogy az üvegházhatást okozó gázoknak a környezetből való eltávolításához nyújtott támogatás is az iránymutatás hatálya alá tartozzon-e. Az üvegházhatású gázok környezeti levegőből való eltávolítását lehetővé tevő technológiák hozzájárulhatnak az uniós célok eléréséhez, de nem vezethetnek az arra irányuló erőfeszítések csökkentéséhez, hogy kimerítsük a kibocsátás elkerülésére vagy csökkentésére rendelkezésre álló egyéb eszközöket. Léteznek továbbá nem támogatott, az üvegházhatást okozó gázok eltávolítását célzó magánberuházások, ami azt jelzi, hogy a támogatás nem mindig szükséges. Az észrevételek fontos alapot jelentenek majd az arra vonatkozó, megalapozott döntéshez, hogy az iránymutatásnak ki kell-e terjednie az üvegházhatású gázoknak a környezetből való eltávolítására vagy sem.

4. Egyéb környezetvédelmi támogatás

4.1. Támogatás az épületek energia- és környezeti teljesítményének javításához

A 2030-ig legalább 55 %-os kibocsátáscsökkentési cél elérése érdekében az EU-nak 60 %-kal kell csökkentenie az épületek üvegházhatásúgáz-kibocsátását. A Bizottság felújítási hullámról szóló közleménye⁵ a következő tíz évben legalább kétszeres felújítási arányt tűzi célként, valamint annak biztosítását, hogy a felújítások magasabb energia- és erőforrás-hatékonyságot eredményezzenek.

A mélyfelújítások elősegítése érdekében a tagállamok képesek lesznek összekapcsolni az épületek energiahatékonyságának javításához nyújtott támogatást az energia- és környezeti teljesítményüket javító beruházások, például a megújuló energia előállítására és tárolására szolgáló helyszíni infrastruktúra, töltőállomások elektromos járművekhez és digitalizáló berendezések támogatásával.

Annak biztosítására, hogy a támogatás valódi javulást eredményezzen az energiahatékonyságban, előírás lesz az energiamegtakarítás minimális szintje. A jelentős energiamegtakarítást előidéző támogatási intézkedések zöld többlettámogatásra lesznek jogosultak.

A javasolt iránymutatás külön szabályokat tartalmaz az energetikai szolgáltató vállalkozásoknak az energiahatékony szerződéskötés elősegítése érdekében nyújtott támogatáshoz.

4.2. Támogatás a tiszta mobilitásért

A klímasemlegesség célkitűzésének 2050-ig történő elérése érdekében az európai zöld megállapodás leszögezte, hogy a közlekedési ágazatból származó kibocsátásokat 90 %-kal kell csökkenteni. A

⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „Európai épületkorszerűsítési program – épületeink környezetbaráttá tétele, munkahelyteremtés, javuló életminőség”, 2020. október 14., COM(2020) 662 final.

Bizottság fenntartható és intelligens mobilitási stratégiáról szóló közleménye⁶ megerősíti az európai zöld megállapodás törekvését, és különféle mérőszámokat tűz ki az ágazatok e célkitűzés elérése felé vezető útjának kijelölése érdekében⁷.

A tiszta mobilitásra való áttérés elősegítése érdekében a javasolt iránymutatás alapján támogatni lehet majd a tiszta szállító járművek (légi, közúti, vasúti, belvízi, tengeri és part menti személy- és teherszállításhoz használt járművek) beszerzését, ideértve a földgázüzemű járművek, amennyiben ezek a jelentik a kibocsátásmentes mobilitáshoz szükséges áthidaló technológiát, vagy a járművek utólagos átalakítását. Ezenkívül ki fog bővülni az iránymutatás alkalmazási köre annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok támogathassák a tiszta járművek üzemeltetéséhez szükséges, nyilvánosan hozzáférhető elektromos vagy hidrogéntöltő infrastruktúra kiépítését anélkül, hogy kizsorítanák az ágazatból a magánberuházásokat.

Általános szabály, hogy a támogatás odaítélése versenyeztetési ajánlattételi eljárások útján történik annak biztosítására, hogy a támogatás a szükséges minimumra korlátozódjon. A tiszta járművek támogatását illetően a 2022. évi iránymutatás rugalmasságot biztosít a tagállamok számára a legmegfelelőbb támogatási forma meghatározásához, és lehetővé tenné a teljes fenntartási többletköltség fedezését. Az elektromos vagy hidrogéntöltő infrastruktúra tekintetében a tagállamok a teljes finanszírozási hiányig finanszírozhatják majd a projekteket.

4.3. Támogatás az erőforrás-hatékonysághoz és a körforgásos gazdaságra történő áttérés támogatásához

A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv⁸ – amelynek célja az EU körforgásos gazdaságra való áttérésének felgyorsítása az európai zöld megállapodás által támogatott gyökerező változás részeként – az iránymutatás felülvizsgálata kapcsán kifejezetten az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatos célkitűzések megjelenítésére szólított fel.

Az iránymutatásba bekerül egy új szakasz az erőforrás-hatékonyságról és a körforgásos jellegéről, amely az erőforrás-hatékonyságot javító beruházásokhoz, valamint a hulladék keletkezésének megelőzéséhez vagy más termékek, anyagok és vegyi anyagok újrafelhasználásra vagy újrafeldolgozásra való előkészítéséhez és újrafeldolgozásához nyújtott támogatást fedi le.

Az elszámolható költségek kiszámítása egy ellentétes helyzet azonosításán alapul annak biztosítása érdekében, hogy a támogatás a környezeti költségek kompenzálására korlátozódjon. Azokra az esetekre, amikor ellentétes helyzet nem azonosítható, egy alternatív számítási módszer javasolt. A maximális támogatási intenzitás az elszámolható költségek 40 %-a lesz, a kkv-knak, a támogatott területeken található beruházásoknak és az ökoinnovációs projekteknek többlettámogatásokkal. Támogatás versenypályázati eljárás útján is adható.

Működési költségekhez nyújtott támogatás átmeneti jelleggel csak a hulladékok vagy más termékek, anyagok vagy vegyi anyagok elkülönített gyűjtésére és válogatására, engedélyezhető meghatározott hulladékáramok vagy hulladéktípusok esetében, újrafelhasználásra vagy újrafeldolgozásra előkészítés céljából.

⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Fenntartható és intelligens mobilitási stratégia – az európai közlekedés időtálló pályára állítása, 2020. december 9., COM (2020) 789 final.

⁷ Ezek körébe tartozik többek között az a törekvés, hogy 2030-ig legalább 30 millió kibocsátásmentes gépkocsi, 80 000 kibocsátásmentes tehergépjármű közlekedjen az utakon, és hogy 2050-re majdnem minden személygépkocsi, kisteherautó, busz, valamint új nehézgépjármű kibocsátásmentes legyen.

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv, 2020. március 11., COM(2020) 98 final.

4.4. Egyéb környezetvédelmi támogatás

A környezetszennyezés csökkentése

Egy új szakasz az üvegházhatást okozó gázoktól eltérő (pl. nitrogén-oxidok, kén-dioxid, zaj, foszfát stb. okozta) szennyezés és kibocsátás megelőzéséhez vagy csökkentéséhez nyújtott támogatással fog foglalkozni.

Annak biztosítása érdekében, hogy a támogatást olyan beruházásokra irányítsák, amelyek pozitív hatással vannak a szennyezés csökkentésére, a tagállamoknak számszerűsíteniük kell intézkedéseik környezeti előnyeit. Az elszámolható költségek kiszámításának egyszerűsítése érdekében a javasolt iránymutatás alternatív arányossági szabályokat ír elő, ha ellentétes helyzet nem azonosítható. A maximális támogatási intenzitás az elszámolható költségek 40 %-a lesz, többeltámogatásokkal a kkv-k és a támogatott területeken található beruházások esetében. Támogatás versenypályázati eljárás útján is adható.

Külön szabályok fognak érvényesülni a kibocsátáskereskedelmi egység formájában nyújtott támogatásokra.

Rehabilitáció és biológiai sokféleség

A javasolt iránymutatás hatályát kiterjesztik nemcsak a szennyezésmentesítésre, hanem a természet és az ökoszisztémák helyreállítására, valamint a biológiai sokféleség védelmére és helyreállítására is.

A javasolt iránymutatás lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy fedezzék akár a mentesítési, rehabilitációs vagy biológiai sokféleségi projekt költségeinek 100 %-a és a terület értékének mentesítésből vagy helyreállításból eredő növekedése közötti különbséget. A „szennyező fizet” elvnek megfelelően nem nyújtható támogatás annak a jogalanynak, amely köteles megakadályozni és kijavítani a környezet pusztulását és szennyezését, kivéve, ha a mentesítési vagy rehabilitációs projekt hatókörének vagy ambíciójának a jogszabályi kötelezettségein túl történő kiterjesztése szükséges.

Adókedvezmények

Tekintettel a tagállamok költségvetési autonómiájára és rugalmasságot kínálva számukra az adócsökkentés formájában történő intézkedés megtervezésekor, a javasolt iránymutatás tartalmaz egy külön szakaszt, amely célzott összeegyeztethetőségi kritériumokat tartalmaz (pl. egyszerűsített versenyeztetési ajánlattétel követelménye, különösen az alóli mentesség). Ez a szakasz két alszakaszra oszlik: i. a környezetvédelmi adók vagy adójellegű díjak csökkentése, amely bizonyos erőforrás-igényes ágazatok esetében szükséges (a 2014. évi iránymutatás 3.7.1. szakaszában foglalt meglévő rendelkezések megtartása); ii. azon adók és/vagy adójellegű díjak csökkentése, amelyek elsődleges célja a környezetvédelem, azaz a kedvezményezetteket olyan projektek vagy tevékenységek végrehajtására kell ösztönözni, amelyek következtében csökken a szennyezés vagy erőforrás-felhasználás.

A támogatás nem haladhatja meg az egyébként alkalmazandó adó vagy adójellegű díj szokásos mértékét vagy összegét. Attól függően, hogy a támogatás beruházási vagy működési támogatásra vonatkozik-e, további különleges biztosítékok érvényesülnek.

5. Támogatás az energiaágazatban

5.1. Támogatás a villamosenergia-ellátás biztonsága érdekében

A javasolt iránymutatás nagyrészt megőrzi a 2014. évi iránymutatás szabályait, beépítve az ágazati jogszabályok főbb szempontjait és kodifikálva a 2014 óta keletkezett ügykezelési gyakorlatot –

különös tekintettel annak pontosítására, hogy az iránymutatás a torlódásra és a megszakíthatóságra vonatkozó intézkedésekre is vonatkozik.

A javasolt iránymutatás lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az ellátásbiztonsági intézkedéseiket környezetbarátabbá tegyék (például szigorú nemzeti kibocsátási küszöbértékek megállapításával vagy ellátásbiztonsági intézkedéseikbe egyéb környezeti szempontok beépítésével).

Az átláthatóság fokozása és ezen összetett támogatási intézkedések kialakításában az érdekelték részvételének ösztönzése érdekében bizonyos körülmények között bevezetésre kerül a nyilvános konzultáció követelménye.

5.2. Energetikai infrastruktúrára irányuló támogatás

Az energetikai infrastruktúrára vonatkozó állami támogatási szabályok olyan körülmények között működnek, ahol az EU strukturális alapjai sok, különösen nagyobb projekthez nyújtanak társfinanszírozást. Ezen túlmenően a helyreállítási és rezilienciaépítési alap (RRF) jelentős részét a bekapcsolási kiemelt kezdeményezés keretében külön infrastrukturális projektekre kívánják kijelölni. A javasolt iránymutatás egyértelműen megismétli, hogy állami támogatással kapcsolatos kérdések csak akkor merülnek fel, ha az infrastruktúra üzemeltetése a hálózatüzemeltetők természetes és jogi monopóliumain kívül történik.

A javasolt iránymutatás hatályát kiterjesztenék az új infrastruktúra-kategóriákra is, amelyek a jelenlegi iránymutatás bevezetése óta egyre elterjedtebbé váltak, például a hidrogén- és megújuló gázok számára fenntartott csővezetékek, valamint további új infrastruktúra-kategóriák, amelyek az elkövetkező években kifejlesztésre kerülhetnek. Az említett új infrastruktúra-kategóriákba történő beruházások értékelésére az általános értékelési elvek alapján is sor fog kerülni az arányosságot és a versenytorzulások megelőzését illetően.

Végül a fosszilis tüzelőanyagokhoz kapcsolódó infrastruktúra-létesítményektől való függés megakadályozása érdekében további biztosítékokat vezetnek be a földgáz-infrastruktúrába (például az LNG-terminálokba) történő beruházások támogatása vonatkozásában, például előírva, hogy a gázinfrastruktúrának készen kell állnia hidrogén fogadására, illetve más módon se hozzon létre függőséget okozó hatást. A fosszilis tüzelőanyagok egyéb formáinak infrastruktúrája (különösen az olaj) nem jog szerepelni a javasolt iránymutatásban.

5.3. A távfűtéshez és távhűtéshez nyújtott támogatás

A távfűtés és -hűtés esetében megmaradnak a Fenntartható Európa beruházási tervről szóló közleményben⁹ bevezetett egyszerűsítések és az RRF-sablon¹⁰. Ezek a szabályok: a) megnyitják a lehetőséget a hálózat és a hőforrás támogatásának a finanszírozási hiány tekintetében fennálló arányosságának felmérésére (azaz figyelmen kívül hagyva a korábbi támogatási intenzitásokat), és b) pontosítják, hogy amennyiben a korszerűsítő beruházás még nem éri el az energiahatékonysági szabványt, a támogatás ennek ellenére jóváhagyható, feltéve, hogy az energiahatékonyság megvalósítása érdekében három éven belül további fejlesztésbe kezdenek.

Ebben az esetben is további biztosítékok kerülnek majd bevezetésre a fosszilis tüzelőanyagokat hasznosító távfűtési projektek függést okozó hatása ellen. A 2. szakaszban leírt általános megközelítést követve a javasolt iránymutatás kifejti, hogy a legszennyezőbb fosszilis tüzelőanyagokon alapuló új hőtermelés támogatása valószínűleg nem lehetséges, a kedvező

⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági És Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, A Fenntartható Európa beruházási terv – Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási terv, 2020. január 14., COM(2020) 21 final.

¹⁰ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/template_RFF_district_heating.pdf

környezeti hatások hiánya és az ilyen támogatás további negatív hatásai miatt. Találhatók azonban valószínűleg pozitív hatások a fosszilis alapú energiatermelő erőművek körüli hőtovábbító hálózatok korszerűsítésének támogatásában, amennyiben ez nem eredményezi a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló energiatermelés emelkedését (pl. további ügyfelek rákötésével).

A földgázüzemű távhőtermelési projektek támogatásához a tagállamoknak magyarázatot kell adniuk arra vonatkozóan, hogy miként fogják biztosítani, hogy a beruházás összeegyeztethető legyen az Unió 2050-re vonatkozó klímasemlegességi célkitűzésének elérésére irányuló átfogó stratégiával.

5.4. A szén-, tőzeg- és olajpala-alapú energiatermelés beszüntetéséhez nyújtott támogatás

A szén-, tőzeg- és olajpala-alapú energiatermeléstől való elmozdulás az uniós energiaágazat dekarbonizációjának egyik legfontosabb mozgatórugója. A javasolt iránymutatás összeegyeztethetőségi szabályokat tartalmaz majd azon támogatási intézkedések két típusára vonatkozóan, amelyeket a tagállamok a szenet (a kőszént és a lignitet egyaránt beleértve), tőzeget vagy olajpálát égető erőművek bezárásának támogatására, valamint esetlegesen az ilyen tüzelőanyagok bányászati műveletei megszüntetésének támogatására hozhatnak (a továbbiakban együttesen: szén-, tőzeg- és olajpala-tevékenységek).

Az első alszakasz a nyereséges szén-, tőzeg- és olajpala-tevékenységek idő előtti megszüntetésének, különösen az elmaradt nyereségnek a kompenzálására nyújtott támogatással foglalkozik. A támogatás összegének meghatározása lehetőség szerint versenyeztetési ajánlattételi eljárások útján történik. Annak biztosításához, hogy a legeredményesebb projektek valósuljanak meg, a környezeti előnyök számszerűsítése is szükséges lesz.

A második alszakasz a tagállamok által a versenyképtelen szén-, tőzeg- és olajpala-tevékenységek beszüntetéséből származó, rendkívüli társadalmi és környezeti költségek fedezésére nyújtott támogatásra vonatkozik. A javasolt iránymutatás meghatározza a fedezett elszámolható költségek kategóriáit. A környezetvédelmi előírások be nem tartásából eredő költségek és a folyó termeléssel kapcsolatos költségek nem számolhatók el.

6. Az energiaigényes felhasználók villamosenergia-díjainak csökkentése formájában nyújtott támogatás

Az uniós gazdaság európai zöld megállapodás szerinti átalakítását részben a villamosenergia-fogyasztás adóztatásából finanszírozzák. Ebben az összefüggésben valószínű, hogy a tagállamok továbbra is adóztatásból finanszírozzák az említett szakpolitikákat, és ezért lehetséges, hogy ezek a kivetett díjak emelkedni fognak. Egyes ágazatok, amelyek különösen kitétek a nemzetközi kereskedelemnek, és jelentős mértékben támaszkodnak a villamos energiára az értékteremtésük során, jelentős anyagi megterheléssel szembesülhetnek az ilyen adók megfizetésekor. Az iránymutatás ezért lehetővé tette a tagállamok számára, hogy szelektív csökkentéseket vezessenek be ezen illetékek befizetésére vonatkozóan. A javasolt iránymutatás továbbra is lehetővé tenné az illetékek csökkentését annak érdekében, hogy korrigálják azt a megnövekedett kockázatot, hogy a támogatható ágazatokban folytatott tevékenységek az Európai Uniót kívülre költöznének olyan helyszínekre, ahol nincsenek vagy kevésbé ambiciózusak a környezetvédelmi szabályok. A Bizottság azonosította ezeket az ágazatokat, és arányossági követelményeket vezetett be, figyelembe véve, hogy ha a csökkentés túl magas, vagy túl sok villamosenergia-fogyasztónak ítéltető oda, akkor a megújuló energiaforrásokból előállított energia támogatásának általános finanszírozása veszélybe kerülhet, és a verseny és a kereskedelem torzulása különösen magas lehet.

A támogathatóságot az ágazati szintű villamosenergia-intenzitási és kereskedelemintenzitási küszöbértékek alapján határozzák meg. Azok az ágazatok támogathatók, amelyek uniós szinten legalább 20 %-os kereskedelmi intenzitással, valamint uniós szinten legalább 10 %-os villamosenergia-intenzitással rendelkeznek. A Bizottság továbbá úgy véli, hogy hasonló kockázat áll

fenn azokban az ágazatokban, amelyek villamosenergia-intenzitása legalább 7 %, kereskedelmi intenzitása pedig legalább 80 %. A 20 %-os kereskedelmi intenzitási küszöbérték összhangban van az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer szerinti kibocsátásáthelyezési lista¹¹, valamint az ETS állami támogatásokra vonatkozó iránymutatása szerinti közvetett kibocsátási költségek miatt a kibocsátásáthelyezés tényleges kockázatának kitettnek számító ágazatok jegyzéke¹² meghatározásához használt módszerekkel. A Bizottság továbbá úgy véli, hogy annak jelentős kockázata, hogy a támogatható ágazatokban folytatott tevékenységek az Európai Unión kívülre költöznek, csak az érintett illetékekből ered, amennyiben ezen illetékek teljes halmozott szintje (bármilyen csökkentést megelőzően) elér egy MWh-nkénti minimális költségszintet.

A zöld megállapodás magasabb szintű törekvéseinek figyelembevétele, valamint a Bizottság jelenlegi gyakorlatának kodifikálása érdekében a csökkentések alkalmazási körét kiterjesztik az összes szociális és dekarbonizációs díjra. Az energiaigényes felhasználók versenyhátránya különösen akkor érvényesül, ha a villamosenergiaadó-jellegű díjak elérnek egy bizonyos minimális küszöböt. A csökkentett díjak akkor minősülnek arányosnak, ha a vállalkozások az érintett díjak legalább 25 %-át megfizetik; ugyanakkor lehetőség lenne arra is, hogy a vállalkozások saját hozzájárulását az általuk realizált bruttó hozzáadott érték 1,5 %-ában korlátozzák. Javasolt továbbá, hogy az energiaigényes felhasználók számára adott csökkentésekre vonatkozó rendelkezéseket részben igazítsák az ETS iránymutatásaihoz, ideértve a zöld feltételrendszer bevezetését is.

A Bizottság különösen azzal kapcsolatban vár észrevételeket, hogy i. a fenti módszer megfelelő-e különösen az Európai Unión kívülre költözés kockázatának kitett ágazatok azonosításához, ugyanakkor enyhíti-e a fent azonosított kockázatokat a verseny és a kereskedelem torzulása, valamint a megújuló energia támogatására szánt megfelelő finanszírozás kiesése tekintetében, és ii. mi legyen az érintett illetékeknek az a MWh-nkénti minimális halmozott szintje, aminek a meghaladása a csökkentés előfeltétele lenne.

¹¹ A Bizottság (EU) 2019/708 felhatalmazáson alapuló határozata (2019. február 15.) a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok és alágazatok 2021–2030-as időszakra történő meghatározása tekintetében történő kiegészítéséről.

¹² A Bizottság közleménye – Iránymutatás az üvegházhatású gázok kibocsátási egységei 2021 utáni kereskedelmi rendszerének kontextusában hozott egyes állami támogatási intézkedésekhez 2020/C 317/04.